



ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД



Юлія КОВАЛЕВСЬКА,
в.о. Голови Національного
агентства України
з питань державної служби,
кандидат наук з державного
управління

Становлення демократичної, правової, соціальної держави, розвиток засад громадянського суспільства, проведення адміністративної реформи, зокрема реформи державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, потребують підготовки нової генерації керівників і фахівців.

Як зазначив Президент України на засіданні Ради регіонів 21 березня 2013 року: «Реформа місцевого самоврядування є найважливішим питанням для життя країни. Саме вона мусить визначити напрями, механізми, терміни формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади, щоб максимально забезпечити надання якісних та доступних публічних послуг, укріплення інститутів демократії, захист інтересів громадян в усіх сферах життя».

Необхідною передумовою ефективного виконання завдань та по-

вноважень місцевого самоврядування є належний професійний рівень службовців органів місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад, сільських, селищних, міських голів. Від ефективності діяльності посадових осіб місцевого самоврядування залежать умови життя мешканців конкретного регіону. Все це свідчить про те вагоме значення, якого набувають питання підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування для забезпечення сталого місцевого і регіонального розвитку, покращання якості соціальних послуг, що надаються громадянам.

Підвищення професіоналізму державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад є одним із стратегічних напрямів Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава».

Разом з тим, в умовах впровадження системних реформ в усіх сферах суспільного життя та модернізації моделі державного управління місцевого самоврядування система професійного навчання і підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад не повною мірою забезпечує необхідний професійний розвиток керівників і фахівців.

Основними проблемами діючої системи професійного навчання та підвищення кваліфікації є:

- нерегульованість питань визначення статусу навчальних закладів, що належать до системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування та забезпечують підвищення кваліфікації державних службовців,

посадових осіб місцевого самоврядування і депутатів місцевих рад (далі — навчальні заклади системи підвищення кваліфікації);

- невідповідність наявних програм підвищення кваліфікації вимогам діяльності державних органів і органів місцевого самоврядування;

- відсутність механізму підвищення кваліфікації депутатів місцевих рад;

- відсутність прямого взаємозв'язку між підвищенням кваліфікації і кар'єрним зростанням.

Станом на 1 січня 2013 року в Україні діяло 12 085 місцевих рад, 10 278 сільських рад та 24 обласні ради.

За даними Державної служби статистики України загальна чисельність державних службовців і посадовців місцевого самоврядування станом на початок 2013 року становила 372 856 осіб. З них у державних органах працювало 274 739 державних службовців, в органах місцевого самоврядування — 98 117 посадових осіб місцевого самоврядування.

Із 98 117 посадових осіб місцевого самоврядування 41 731 особа займали керівні посади, що становило 42,5% від загальної кількості посадових осіб місцевого самоврядування.

Водночас у державних органах та органах місцевого самоврядування спостерігається висока плінність кадрів, що посилюється проблемою недостатньої кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування.

Станом на 1 січня 2013 року 72,2% посадових осіб місцевого самоврядування мали повну вищу освіту, 26,9% — неповну базову вищу освіту, 2666 посадових осіб місцевого самоврядування мали вищу освіту за напрямом «Державне управління». Науковий ступінь мали 204 посадові особи місцевого самоврядування, вчені звання — 39 посадових осіб місцевого самоврядування.



Учасники VII щорічної регіональної конференції з інституційної розбудови, 7-8 листопада 2013 року, м. Київ

Гостро стоїть проблема і професійної освіти державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.

Депутатський корпус місцевих рад фактично залишається поза увагою державної системи професійного навчання, окрім невеликої частини депутатів місцевих рад, які є державними службовцями або посадовими особами місцевого самоврядування. Рівень освіти депутатів місцевих рад у багатьох випадках в основному не дозволяє їм кваліфіковано здійснювати свої повноваження і виконувати покладені на них обов'язки. Близько 40% сільських, селищних і міських голів, 40-60% депутатів місцевих рад під час чергових виборів обираються вперше, що свідчить про відсутність у них відповідного досвіду та необхідність у навчанні та системного підвищення кваліфікації.

З метою удосконалення професійної підготовки державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, а також з урахуванням принципів та положень Європейської хартії місцевого самоврядування, Національним агентством України з питань державної служби (далі — Нацдержслужба України) розроблено Концепцію реформування системи підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, яку було схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 листопада 2011 року № 1198-р, та План заходів на період до 2014 року щодо реалізації зазначеної Концепції, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 липня 2012 року № 480-р.

Метою зазначеної Концепції є забезпечення професійної компетентності державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад шляхом реформування системи підвищення кваліфікації та створення належних умов для їх безперервного професійного навчання упродовж проходження служби чи здійснення відповідних повноважень з урахуванням кращих світових практик та вітчизняних традицій.

Пріоритетними завданнями Концепції є:

- створення системи підвищення кваліфікації, здатної забезпечити рівень професійної компетентності державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, достатній для ефективного виконання покладених на них законодавством повноважень;

- організаційно-правове забезпечення безперервного професійного навчання державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад.

Реформування системи підвищення кваліфікації здійснюватиметься на нових організаційно-методичних засадах за такими принципами:

- обов'язковість навчання;
- плановість навчання;
- випереджальний характер навчання;
- безперервність навчання (під час проходження державної служби, служби в органах місцевого самоврядування або здійснення депутатами своїх повноважень), його наступність, цілісність, інноваційний характер;
- індивідуалізація та диференціація підходів до навчання.

Впровадження в практику зазначених принципів відбуватиметься шляхом:

- дотримання системності та безперервності підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад у кожному регіоні;

- визначення видів підвищення кваліфікації для відповідних категорій державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад із застосуванням інноваційних форм і методів професійного розвитку кадрів сфери державного управління та місцевого самоврядування;

- створення належних умов для розвитку конкурентного середовища на ринку надання освітніх послуг навчальними закладами системи підвищення кваліфікації;

- запровадження інноваційних методів оцінювання результатів підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад;

- зміцнення взаємозв'язку між органами державної влади, органами місцевого самоврядування та навчальними закладами системи підвищення кваліфікації.

Реалізація Концепції сприятиме проведенню єдиної державної політики у сфері підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад і дасть змогу:

- створити нову систему професійного навчання та підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, що забезпечить зростання ефективності державного управління та місцевого самоврядування в цілому;

- оптимізувати мережу навчальних закладів системи професійного навчання та підвищення кваліфікації, реалізувати потребу і обсяг підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад;

- впровадити інноваційні форми та види підвищення кваліфікації для державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, що сприятиме кваліфікованому здійсненню



ними своїх повноважень та виконання покладених на них обов'язків;

— удосконалити роботу навчальних закладів системи професійного навчання та підвищення кваліфікації;

— сформувати та закріпити через програми підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад такі демократичні цінності як активна участь у житті суспільства, патріотизм, лідерство, відповідальність, толерантність, гуманізм, соціальне партнерство;

— забезпечити цільове використання бюджетних коштів, виділених для організації підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад;

— посилити інституційну та навчальну спроможність системи професійного навчання і підвищення кваліфікації, її орієнтованість на реалізацію Національного плану дій щодо виконання Програми економічних реформ на 2010-2014 «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава».

Головними пріоритетами діяльності Нацдержслужби України в цьому напрямі є впровадження єдиних державних стандартів підготовки і підвищення кваліфікації, посилення впливу системи професійного навчання державних службовців і посадовців місцевого самоврядування на кадрове забезпечення органів влади.

Нацдержслужбою України у минулому році з метою удосконалення професійного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування та забезпечення, у тому числі, виконання вимог Європейської хартії місцевого самоврядування, що міститься у пункті L Рекомендації № 102 (2001) Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи «Про стан місцевої і регіональної демократії в Україні»:

1) розроблено та запроваджено понад 20 нормативно-правових актів з питань професійного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування;

2) забезпечено функціонування освітньої галузі знань «Державне управління» з підготовки магістрів, які включають необхідний спектр спеціальностей;



Президіум VII щорічної регіональної конференції з інституційної розбудови, 7-8 листопада 2013 року, м. Київ

3) із застосуванням механізмів акредитації сформовано мережу з навчальних закладів системи навчання, яка включає:

— Національну академію державного управління при Президентові України з Інститутом підвищення кваліфікації керівних кадрів та регіональними інститутами у містах Дніпропетровську, Львові, Одесі, Харкові;

— 26 провідних вищих навчальних закладів, що залучені на конкурсних засадах до підготовки магістрів за спеціальностями галузі знань «Державне управління» на умовах державного замовлення;

— 27 центрів перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і керівників державних підприємств, установ й організацій при Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київській та Севастопольській міських державних адміністраціях;

— 35 галузевих закладів післядипломної освіти;

4) удосконалено та впроваджено у навчальний процес освітньо-професійні програми підготовки магістрів за 40 спеціалізаціями, розпочато модернізацію галузевих стандартів вищої освіти;

5) запроваджено нові форми підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, що забезпечують його безперервність, у тому числі за професійними програмами підвищення кваліфікації;

6) утворено необхідні для науково-методичного забезпечення на-

вчального процесу консультативно-дорадчі органи;

7) залучається міжнародна технічна допомога для розвитку професійного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.

Модернізація системи професійного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування дозволила у 2012 році збільшити на 9% порівняно з попереднім роком кількість державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, які підвищили рівень професійної компетентності (71051), удосконалити нормативно-правову базу, посилити спроможність навчальних закладів в організації підвищення кваліфікації на більш високому професійному рівні.

Започатковано нові напрями підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, які враховують пріоритети державної політики з питань взаємодії з громадськістю, доступу до публічної інформації, розвитку місцевого самоврядування, впровадження інформаційних технологій, забезпечення гендерної рівності тощо.

Проте, залишаються певні проблеми щодо навчання посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад:

— відсутність достатнього фінансування в місцевих бюджетах на підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування;

— недостатній рівень залучення



Обговорення результатів VII щорічної регіональної конференції з інституційної розбудови, 7-8 листопада 2013 року, м. Київ

політичних партій до навчання депутатів місцевих рад, які були обрані за списком відповідних політичних партій;

— недостатня спроможність всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування у організації систематичного навчання посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад;

— відсутність єдиного веб-порталу з актуальних питань професійної підготовки депутатів місцевих рад;

— недостатнє навчально-методичне забезпечення підвищення рівня професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування;

— недостатній рівень взаємодії між вищими навчальними закладами з питань обміну досвідом, поширення кращих практик.

З метою удосконалення організації діяльності щодо підвищення рівня професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, забезпечення реалізації пункту 4 рішення Ради регіонів від 21 березня 2013 року Нацдержслужбою України розроблено та схвалено на засіданні Уряду розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2013 року № 698-р «Про внесення змін до плану заходів на період до 2014 року щодо реалізації Концепції реформування системи підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад».

Водночас Нацдержслужбою України розроблено:

— проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад»;

— проект Закону України «Про внесення змін до статті 91 Бюджетного кодексу України щодо підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування»;

— постанову Кабінету Міністрів України від 01 квітня 2013 року № 255 «Про затвердження положень про прийом, стажування та практику слухачів і працевлаштування випускників Національної академії державного управління при Президентові України, а також переліку органів, установ, в яких у 2013-2018 роках проводиться стажування слухачів Національної академії» щодо забезпечення чіткого розмежування підготовки кадрів вищого і середнього управлінських рівнів, підготовки високопрофесійних, ініціативних, відповідальних кадрів, здатних осучаснити діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Також зазначена постанова врегулює питання стипендіального забезпечення аспірантів та докторантів Національної академії державного управління при Президентові України;

— розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2013 року № 698-р «Про внесення змін до плану заходів на період до 2014 року щодо реалізації Концепції реформування системи підвищення кваліфікації

державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад»;

— розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 квітня 2013 року № 260 «Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 липня 2011 року № 642-р», що розширило можливості навчальних закладів проводити підвищення кваліфікації з питань запобігання і протидії корупції за навчальними короткостроковими програмами;

— наказ Нацдержслужби України від 19 квітня 2013 року № 76 «Про організацію виконання плану заходів на період до 2014 року щодо реалізації Концепції реформування системи підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 липня 2012 р. № 480-р у 2013 році»;

— наказ Нацдержслужби України від 02 вересня 2013 року № 154 «Про затвердження Порядку організації підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування з питань запобігання і протидії корупції».

Аналіз досягнутих результатів дозволяє з упевненістю стверджувати, що продовження процесу модернізації системи професійного навчання та підвищення кваліфікації позитивно вплине на рівень професійної компетентності державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування та процесі професіоналізації державного управління та місцевого самоврядування відповідно до потреб економічного та соціального розвитку країни.

Разом з тим, незважаючи на досягнуті результати, для Нацдержслужби України і надалі залишається пріоритетним завданням впровадження єдиних державних стандартів підготовки і підвищення кваліфікації, посилення впливу системи професійного навчання державних службовців і посадовців місцевого самоврядування на кадрове забезпечення органів влади шляхом удосконалення нормативно-правової бази, методів і форм реалізації державної політики в сфері професійного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.